

Доклад

за резултатите от направено външно оценяване
на ефекта от работата на Център за обществена подкрепа „За Деца и Родители“
върху общността на община Пловдив

Външната оценка беше поръчана от управлението на фондация «За Нашите Деца», което заяви **«нужда от рефлексия по отношение на това, доколко в хода на промените и развитието на услугата, центърът успява да удържи фокуса си върху децата и семействата»**, както и отговор на въпроса **«какъв ефект постига услугата върху целевите групи и общността в гр. Пловдив?»**. Тези два въпроса бяха фокус на оценката на дейността на ЦОП „За Деца и Родители“ – гр. Пловдив, създаден по проект „Национален център за превенция на изоставянето на деца от 0 до 3 години“, управляван от фондация „За Нашите Деца“ от периода на създаването му до края на 2010г.

Настоящият доклад е резултат от извършената оценка с цел да ориентира по-конкретно управлението на фондацията за това каква е ситуацията в Центъра по отношение на следните теми:

- Управлението на случаите и качеството на работа с клиентите;
- Функциониране на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив на местно ниво;
- Взаимодействие на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив с институции от областта си на действие;
- Разбиране на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив за развитието си;
- Кои са областите на приложение, в които екипът влага своите усилия и ресурси за постигане на целите си?;
- Какви са перспективите за неговото развитие?;
- Управление на дейността на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив
- ЦОП като програма на Фондацията – мисия, подходи за работа, политики.

Тези теми авторите на доклада организират около три области:

- 1/ Работа по случай;
- 2/ Управление на ЦОП;
- 3/ Място на ЦОП в общността.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДОКЛАДА

1. **Метод и начин на проведената оценка.**
2. **Резултати – силни страни.**
 - 2.1. Работа по случай.
 - 2.2. Управление
 - 2.3. Място на ЦОП в общността.
3. **Предизвикателства организирани в трето основни теми.**
4. **Препоръки.**
 - 4.1. Работа по случай и управление
 - 4.2. Място на ЦОП в общността.
5. **Заклучение**

1. МЕТОД И НАЧИН НА ПРОВЕДЕНАТА ОЦЕНКА

Вътрешният мониторинг изследва постиженията и трудностите на екипа, както и начините, по които партньорите на ЦОП дефинират силните страни и предизвикателствата пред него. Мониторингът бе направен на базата на интервюта със служители в ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив, негови клиенти, представители на партниращи организации, институции и лица, с които си взаимодейства в процеса на работа. Беше направен анализ на съдържанието на тези интервюта като бяха идентифицирани теми, които авторите на текста обобщиха в глави, отговарящи на въпросите на Фондацията.

Бяха прегледани и документи на ЦОП, чрез които авторите получиха допълнителни данни за качеството на работата на организацията.

2. РЕЗУЛТАТИ – СИЛНИ СТРАНИ

2.1. Работа по случай

- ❖ Интервютата с хората, с които работи центърът, показаха високо ниво на удовлетворение от работата със специалистите на ЦОП. Бяха интервюирани: приемно семейство, както и клиенти на програмата по превенция. **Всички клиенти са възхитени от работата на ЦОП и благодарни на служителите му.** Приемното семейство е било включено в курс за приемни родители, по време на което те са се обучавали по въпроси, свързани с възпитанието и развитието на детето. ЦОП подкрепя семейството и посредством медицинска, финансова, психологическа и психотерапевтична помощ. Клиентите споделят, че екипът е много внимателен към тях, отнася се с уважение. На всички клиенти са осигурени първа и последваща материална помощ, “с тях са разговаряли, убеждавали са ги да не изоставят своите деца, реагирани са много бързо”. Осигурили са безплатна лекарска помощ и рехабилитация, периодични съвети, правят домашни посещения, за да видят как се развива детето, осигуряват срещи между приемни семейства, уреждат празници на децата, подпомагат клиентите при връзката им с институции. Най-важно е отношението към клиентите. **Те чувстват, че социалните работници се интересуват от тях и от децата им.** На въпроса за очакванията на клиентите, всички споделят, че няма какво повече да искат от ЦОП-а, тъй като

не са си представяли, че може да съществува такава институция - толкова помагача и подкрепяща. Особено са благодарни за това, *„че ако не са били те, децата им сега нямало да бъдат при тях, защото са щели да ги изоставят“*. При необходимост, служителите в ЦОП работят и извън рамките на своето работно време - клиенти споделиха, че получават съвети и насоки по телефона от социалните работници при разрешаване на свой проблем. В ЦОП отношенията служител – клиент са изпълнени с доверие, сърдечност и професионализъм (например клиентите посрещаха служителите на ЦОП с усмивка и топлота, желяха тяхното присъствие, видимо разчитаха на тях, което демонстрира изграждането на откровено доверителни взаимоотношения помежду им).

- ❖ Екипът на ЦОП доказва, че програмите са ефективни в ситуация на бедност - превенциите са успешни. *За 1 година от работата на НЦПИ 93 деца остават в семействата си с подкрепата на екип от 7 човека за работа с деца и семейства. Подкрепени са семействата на 113 деца и бременни жени, за да не изоставят децата си.* Т.е. в 16 % от случаите се налага настаняване в институция. Това е статистиката по проекта, която обхваща периода 1.10.2009г. – 30.09.2010г. и обхваща работа основно в Пловдив, но и малко случаи в София. Данните по друг начин представени за Пловдив са: През 2010г. за 1 година ЦОП е работил по общо 159 случая. От тях 86 превантивни /57 в РО/. 23 от тези деца са настанени в институция.
- ❖ Интервютата, направени със специалисти от услуги, ОЗД и партньори показаха, че професионализмът на екипа на ЦОП е високо оценен. По-конкретно се *оценява високо гъвкавостта на услугата, всеотдайността на екипа към потребностите на клиентите, бързата реакция на екипа, мобилността, уважението към клиентите, работата на екипа с ромската общност.* Висока е оценката на текстовете (оценки и доклади), които партньорите получават от ЦОП. Професионалисти от Звено Майка и бебе, които работят с клиенти на ЦОП от програмата по превенция, заявиха, че нямат случай, към оценката на който (направена от ЦОП) те да имат възражения.
- ❖ Екипът на ЦОП е развил *умения за прилагане на интегрирани услуги за деца и семейства*, които включват подпомагане с хуманитарна помощ, лобиране, консултативни услуги и специализирани услуги при проблеми със семейства, отглеждане на деца с увреждания в семейна среда. Той прилага тези услуги гъвкаво, на базата на оценка на потребности на всяко семейство/дете в риск. *Това е много по-ефективен начин на работа в противовес на тенденцията за назначаване на специалисти, които да работят на пълен щат, без оглед на това какви са потребностите на клиентите, което води до това, че специалисти спазват 8-часов работен ден, без оглед на оценени потребности.*
- ❖ ЦОП е развил *умения за мултидисциплинарна екипна работа.* В екипите на ЦОП участват лекари; работещи в общността хора; семеен терапевт; социални работници; психолози. Съставът на екипа за работа по случай зависи от потребността на семейството. *Това е трудно постижим стандарт на работа по случай в България, тъй като тенденциите са за парцелизиране на работат с клиентите на професии. Все още тенденцията е клиентът да ходи от специалист на специалист, а тези специалисти да нямат връзка помежду си.*
- ❖ ЦОП предлага мобилни услуги в домовете на семействата (например рехабилитация и други медицински услуги на дете, живеещо извън Пловдив), в болници (родилни отделения), в институции (ДМСГД). Усвояването на мобилните услуги говори за това, че освен мисията да предоставя услуга там, където тя е най-необходима, екипът на ЦОП е развил доверие с клиентите и с институциите. (Професионалистите от родилните отделения говореха за

екипните членове на ЦОП като използваха малките им имена). *Мобилната услуга гарантира това, че клиентът е в центъра на услугата и че той получава услугите, без да се откъсва от общността си. Освен че спазва основни изисквания за качествена услуга, този метод помага на екипа на ЦОП да популяризира работата си в общността.*

- ❖ ЦОП предлага **услуги в ромската общност**, като се съобразява с културните различия на ромския и турския етноси. Изключително впечатляващо е, че ЦОП е развил доверие в общност на хора, които не могат да четат и пишат и поради това са доста подозрителни за това какво подписват. Процесът на работа се подпомага от СР на центъра, от общността от Столипиново, който прави диалога между хората там и екипа по-лесен и достъпен.
- ❖ **ЦОП предоставя кризисни услуги.** ЦОП има ресурс и стил да откликва бързо и адекватно на проблем. Превенцията е такава услуга.
- ❖ ЦОП е постигнал **високо качество на обучение на осиновители.** Все по-често се осиновяват роми от български семейства, което говори за промяна на нагласи - основен проблем пред осиновяванията.
- ❖ ЦОП привлича **високо квалифицирани кадри** - педиатър от ДМСГД, рехабилитатори, фамилен терапевт. Тези специалисти са разпознати като ценен ресурс в Пловдив, към който се насочват хора, имащи нужда от подкрепа.
- ❖ Екипът на ЦОП е **изключително мотивиран** да работи качествено с клиентите. Натрупани са професионални знания и умения за работа по случай. Екипът има желание за развитие, за създаване на нови услуги.
- ❖ Екипът е **«екип от съмишленици»**, които ценят инвестициите на Фондацията в тях под формата на обучения, супервизия, интервизия, консултиране.
- ❖ Екипът цени **прозрачността на организацията** и инвестициите ѝ в постигане на качествени услуги.
- ❖ Въпреки, че екипът на ЦОП си поставя свръхизисквания за качество на работа и количество на случаите, членовете му са категорични, че **падането на качеството е недопустимо.**
- ❖ Екипът на ЦОП е развил **умения за работа в мрежа.**
- ❖ Екипът на ЦОП е **млад, сработен и ентузиазирани.** Това се разпознава като отличителен белег, който се съпоставя с прегарянето в други организации.
- ❖ Декларира се стремеж на членовете на екипа **да учат** и той се разпознава у партньорите. Фондацията изглежда предлага пространство за учене.
- ❖ Екипът на ЦОП получава административна и обучителна подкрепа и **може да поема рискове, да експериментира с подходите.**
- ❖ Екипът на ЦОП получава **редовна супервизия** и организира редовни екипни заседания, на които държи и които разпознава като ресурс за постоянна квалификация.

- ❖ Работата на **семейния терапевт е оценена високо от колегите му** в ЦОП и от общността на други специалисти от Пловдив.
- ❖ Екипът **промотира социалната работа като професия**, което проправя път на холистичния модел на грижа като алтернатива на медицинския.
- ❖ ЦОП **е препоръчван от хора, на които е помогнал, на други хора със сходни проблеми**, което допълнително демонстрира неговата добра атестация и задоволство от работата.
- ❖ **Ентузиазмът** е думата, с която професионалисти от мрежата в Пловдив го дефинира.

2.2 Управление на ЦОП

- Администрацията на ЦОП подбира добър екип, който е завоювал авторитет в общността на професионалисти.
- Партньорите знаят колко е натоварен екипа, но разбират, че администрацията овладява напрежението.
- Има връзка между ЦОП и Фондация „За Нашите Деца“. Интервютата, правени с партньори на организацията ясно разпознават ЦОП като част от Фондацията с нейната мисия и стил на работа. Връзката се осъществява постоянно посредством общи събития на екипа в гр. София и в гр. Пловдив. Служителите се познават, работят по общи програми и непрекъснатият обмен гарантира това, че ЦОП – гр. Пловдив е неразделна част от Фондацията. Има процедури на оценка на работата на двата ЦОПа, които се правят съвместно.
- Програмата по превенция е марка на ЦОП-овете, ръководени от Фондацията и стилът на работа е общ на двете места.
- ЦОП се ръководи от Фондация, която може да осигури съфинансиране, което прави услугите гъвкави. Това се акцентира от партньорите в общността.
- Стратегически задачи на Фондацията като сътрудничество с ДМСГД и работа по приемна грижа са общи и за двата ЦОПа.
- Има съгласуваност на задачите, поставяне на ясни отговорности за различните нива на управление. Подготовката на лидера на екипа, например, назначен наскоро е плавна, с постепенно натоварване и делегиране на отговорности от страна на ръководителя на ЦОП, която дава достатъчна подкрепа докато предава част от задачите на ръководителя на екипа.
- Ръководителят на ЦОП има отговорности както към ЦОП-гр. Пловдив, така и към ръководството на Фондацията, което гарантира, че услугите ще следват подходите и стандартите на Фондацията
- Изпълнението на Програмата за развитие на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив са изпълнени съобразно графика и индикаторите, а по някои показатели – преизпълнени. Покрити са и всички показатели за изпълнение по проект „Национален център за превенция на изоставянето на деца до 3 години“

2.3 Място на ЦОП в общността на Пловдив и региона.

- Работата на Фондацията и на ЦОП се свърза от хората в Пловдив с широкомащабни проекти, които въвеждат нови, непознати практики. Пловдивчани знаят, че Фондацията има сериозни позиции и е финансово осигурена.
- ЦОП познават реалността в Пловдив и се приемат добре от пловдивчани.
- ЦОП се асоциира с английски модел на социална работа, който е бил въведен в Пловдив с първите проекти на Фондацията. Тази инвестиция се признава от професионалистите, работещи в услугите в Пловдив.

- Работата на ЦОП в ромската общност мотивира и други специалисти да работят с роми.
- Партньорите в общността са впечатлени от работата на ЦОП в ромската общност. Партньори на ЦОП знаят, че много деца са спасени от изоставяне в Столипиново. С доверието, което развиват там, с информацията за вредата от институционалното отглеждане ЦОП убеждава родители да задържат децата си. С успехите по индивидуални случаи, ЦОП променя нагласи в ромската общност за систематично изоставяне на деца в домове.
- Партньори на ЦОП казват, че променените от ЦОП нагласи са довели до това, че много деца от ромската общност вече имат семейни лекари, започват да се учат в детски градини, учат български език и са по-подготвени за училище.
- ЦОП успяват да «отидат при ромите, да поднесат информация и консултации на достъпен език, да предоставят грижа, храни и лекарства от първа необходимост». Те променят нагласи за това, че детето започва да се поставя в центъра на грижата. В резултат от тяхната работа има увеличаващ се брой заявки от ромската общност за консултиране по много въпроси, включително осиновяване.
- ЦОП е въвел новаторска услуга за рехабилитация на деца с увреждания посредством работа на мобилен екип. Освен, че е постигнал висок професионализъм в тази услуга, тя сензитизира родители от общността за това, че подпомагане на деца с увреждания е възможно, че промени се правят, че развитието е по-добро на децата, получили тази услуга. Започва все по-често насочване на по-голям брой деца с увреждания към услугата.
- ЦОП е развил мултидисциплинарна работа, която се адмира от специалистите в Пловдив.
- Фондацията работи с община Пловдив за развитие на стратегията на общината в полета на детската грижа. Фондацията е успешна в това поради познаването на ситуацията в Пловдив. Общината цени стила на Фондацията да я информира с ежемесечни отчети. Общината отчита и ограничените ресурси на Пловдив в областта на приемната грижа и разпознава ресурса на Фондацията в това поле.
- В Община Пловдив се оценява високо, че Фондацията е работила по Стратегията на общината и по реформата на ДМСГД безвъзмездно, че е намерила средства от Нова телевизия. Връщането на фондацията с проект НЦПИ се възприема като проява на последователност на Фондацията да работи в Пловдив. «За тях Пловдив е като роден град», казва служител на общината. Благодарение на Фондацията за първи път се развива приемната грижа както в Пловдив, така и извън града.
- Всички партньори на ЦОП говорят за коректност на отношенията с Фондацията/ЦОП. Като пример за коректност се сочи разпределението на задачи между ЦПО и КСУДС.
- ЦОП стимулира доброволчески дейности в Пловдив. Пример за такава е избродирането на завивките на изоставени деца.
- Екипите в родилните отделения са изключително благодарни за оборудването на стаи и за материална помощ.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

- В проведените интервюта с партньорите на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив и с част от неговия персонал и клиенти, прави впечатление, че същият става известен и достъпен до потенциалните си клиенти главно благодарение на своето сътрудничество със свързаните институции. Това се случва под формата на препоръки и посредническа дейност. Това показва, че на този етап от своето развитие, ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив не е достатъчно познат сред обществеността.
- Няма яснота в това защо се насочват едни клиенти в една или друга услуга. Няма стандарти за качество и то се определя субективно. Това създава напрежение в общността на професионалисти в помагащите професии. Тази задача не е задача на ЦОП, но така или иначе, това е важна тема, която влияе на отношенията.
- Когато услугата се поема от държавата, отношенията между ЦОП и други партньори стават по-епизодични.
-
- Сградният фонд на ЦОП „За деца и родители“ – гр. Пловдив не отговаря на претенциите и търсеното качество на работа. ЦОП не предлага достатъчно пространство на професионалистите и техните клиенти. В момента съществуват различни потребности, които трудно се съчетават в наличните помещения. Няма място за отделни работни места, в които професионалистите могат да се отделят и да работят сами. Ограниченото работно пространство на служителите корелира обратно пропорционално с изискванията на съвременната социална работа. Това би могло да е и предпоставка за влошаване на психичния климат в колектива.

4. ПРЕПОРЪКИ

4.1. Работа по случай и управление

- ✓ Тъй като партньори на ЦОП разпознават фондацията и нейните членове като обучителен ресурс е важно екипните членове да са подготвени да отговорят на подобни очаквания като се подготвят за тази роля, ако това се приеме като ново развитие на ЦОП.
- ✓ Лобирането за правата на клиентите е област, която партньорите очакват ЦОП да развие. Много от интервюираните, включително медицински персонал, заявиха, че превенцията е успешна, но е с временен успех, тъй като без да се разрешат големите социални проблеми - бедност, безработица, неграмотност, не е по силите на никой да реши тези проблеми. Например, една от интервюираните посъветва Фондацията да работи с лобито на ромите в община Пловдив, за постигане на промени в общността в Столипиново. Добре би било да се информира общността за дейностите на Фондацията и на ЦОП в областта на социалната политика. От друга страна е важно да се мисли как тази отделна област на работа да се развие. Важно е да се помисли за това как лобирането за образователни, здравни, жилищни услуги да стане по-ефективно като се привлекат партньори в нея, а не цялата работа по лобирането да се възложи на организация, която не се преживява като „местна“.
- ✓ Продължаване и развиване на работа в ромската общност по посока консултиране, осиновяване е важна линия на работа. С респект се говори за работата на ЦОП в Столипиново от всички партньори, включително от тези в ромската общност. Това е уникално постижение в социалната работа, което не трябва да се занемарява. Трябва да се търсят допълнителни фондове, които се

предлагат за работа с ромската общност, за да се увеличи капацитетът на ЦОП. Подобни проекти могат да включват и двата ЦОПа, тъй като има натрупани умения в това поле и в ЦОП София. По конкретни предложения за развитие на допълнителни програми в Столипиново са: семейно планиране, организират на курсове за бременни и майки с малки деца заедно с ДКЦ Столипиново, да се прави първична профилактика на нежеланата бременност чрез обучения, повишаване на здравната култура, развиване на курсове за безработните, организиране и лобиране на обучителни курсове. (Например, в момента е въведен закон, според който шофьорска книжка може да се получи само от хора със завършено основно образование. Това мотивира хората да го завършат), информиране на хората от Столипиново за приемната грижа чрез информационни срещи в различни райони на квартала, брошури.

- ✓ Необходимо е да се лобира за това направленията да се продължат до 1 година, което би разрешило едно дете да получава услуги до момента, в който да постъпи в ясла.
- ✓ Добре е да се инвестира във финансов анализ на икономическата ефективност на мобилните рехабилитационни програми - да се изчисли каква е икономията от това, че дете не постъпва в болница. Този анализ би подсиллил аргументите в полза на развитие на работата на ЦОП с деца с увреждане. Тази програма е модерна, развита е много успешно от ЦОП, но изисква допълнителни ресурси. Трябва да се проучи възможността да се финансира този подход от фондовете за деинституционализация на деца с увреждане. За развитието на програмата е необходима още една кола и един шофьор.
- ✓ В сътрудничество с екипа на ДМСГД е добре да се развие програма за ранни интервенции, за ранно идентифициране на деца с увреждания и да се свърже работата на тази програма със здравната система.
- ✓ Работата с ОЗД е необходимо да се анализира и да се регламентира по нов начин. Възможна тема за предоговаряне е свързана с нарастващите очаквания към ЦОП и тяхното регламентиране.

4.2. Място на ЦОП в общността на Пловдив и региона

- По отношение на историята на ЦОП и итегрирането му в местната общност има редица предложения, направени от пловдивски партньори, които разбират този проблем. 1/ Важно е екипът на ЦОП да отправи към пловдивската общественост ясни послания, които обясняват желанието на екипа да работи в Пловдив. 2/ Важно е в тези послания Фондацията да заяви намерението си да работи дългосрочно в Пловдив, тъй като фактът, че тя е базирана в София, „носи усещане за непредсказуемост». Например, името «Национален център по превенция», който работи в Пловдив носи объркване. 3/ по-голяма откритост на ЦОП към общността за новите програми, които развива.
- Екипът трябва да инвестира повече за развиване на отношения с другите организации. В този процес трябва да има ясен регламент. Например, съществува любопитство около програмата Приемна грижа - добре е екипът на ЦОП да покани на презентация за приемна грижа партньорите, за да ги уведоми за това какво се прави в тази тема. Такова информиране на общността за новите неща, които Фондацията развива, ще допринесе за интегрирането на ЦОП в Пловдив. Има очакване към екипа да стане обучител, дори да създаде обучителен център, за да развива местния капацитет, така, както АРК са подкрепяли местните партньори.

- Има очаквания и е добре ЦОП да организира екипни срещи с други и с ОЗД. Тези екипни трябва да се регламентират по отношение на цели и времетраене. Едно екипно не бива да продължава повече от 1 час. ЦОП има административен ресурс да организира подобни срещи. Организираните от ЦОП срещи за обсъждане на случаи ще помогнат не само на отношенията между ЦОП и други институции, но и между другите институции – например между родилни отделения и ОЗД, отношенията между които не са задоволителни.
- Да се популяризира приемната грижа, защото приемните семейства в Пловдив са недостатъчни за потребностите на много деца от семейна грижа.
- Да се издават повече брошури за дейността на ЦОП, да се правят предавания и клипове за местната телевизия. Да се организират медийни кампании, които да включват листовки, които да се пускат в кутии. По-силни и повече на брой медийни кампании е добре да «превеждат» терминологията по правата на децата на езика на обикновените хора. Да се използват интервюта на хора, които са получили услуги, искат да говорят за тях и ги оценяват позитивно.
- Родилните отделения предлагат ЦОП да създаде програми за обучение на родилки, тъй като те нямат достатъчно време да учат родилките, които са неподготвени за това как се кърми, как се повива и т.н. Екипът на ЦОП може да изследва по-конкретно какво е необходимо да се включи в такъв обучителен пакет, да го развие в кратки обучителни модули и да започне да го предлага не само на жените, случаи по превенция, но и на други родилки в отделението. Това може да се прави по време на редовните посещения на социалните работници в родилните отделения.
- Родилните отделения имат потребности от материална помощ, апаратура. Фондацията може да лобира за подобна помощ.
- Оценка на подкрепата на ЦОП в областта на материалната помощ. Ако се събере такава оценка като се питат клиентите за това как са им послужили пакетите и от какво биха имали нужда - тип храна, вещи и т.н. ЦОП би могъл да лобира в местната общност пред бизнеса (какъвто опит има в София) за това да предоставя важни храни и вещи на клиентите. С този тип дейност, Фондацията ще си извоюва ново място в общността, разпознато от бизнеса и други организации.
- Добре би било да се изследват възможностите за партньорство с Пловдивски университет. Това би дало на ЦОП допълнителен ресурс от стажанти и професионалисти.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Няма съмнение в това, че екипът на ЦОП предоставя качествени услуги в Пловдив. Това се потвърждава от всички участници в оценката – клиенти, професионалисти от партньорските екипи, членове на общността.

Независимо от натовареността на екипа, той съумява да запазва топло отношение към клиентите, да откликва бързо и да бъде гъвкав. Социалните работници са станали част от естественото обкръжение на семействата, не се преживяват като служители на институцията от тях. Експертното поведение е преодоляно, и с това и наследството от медицинския модел, преобладаващ в предоставянето на услуги в България. Младостта на екипа изглежда помага за това да се създават хоризонтални отношения с клиентите, ентузиазмът да се съхранява. Работата в ромската общност е

от изключително постижение още повече, че тя е продължена в структурата на партньорски отношения с ромска организация. Както други професионалисти, партньори на ЦОП споделят, екипът на ЦОП ги е научил да работят с роми.

Екипът на ЦОП има натрупан опит в много програми, които са развити или пилотирани успешно - превенция, приемна грижа, психо-социални интервенции чрез мобилни услуги. Разширяването на тези програми е въпрос на увеличаване на ресурсите. От друга страна, има очаквания към ЦОП за развитие на допълнителни дейности, свързани по-скоро с държавната и общинска политика за развитие на услугите за деца и семейства. Това очакване е необходимо да стане предмет на обсъждане с фондация «За Нашите Деца» за потенциално разширяване на подходите ѝ за работа в Пловдив по теми като развитие на общински проекти и програми за управление на услуги, обучение на персонал.

Галина Маркова, доктор по социална работа на Колеж „Смит“, САЩ
Директор на магистърска програма Клинична социална работа, НБУ

Радослав Иванов, клиничен психолог

Март 2011г., гр. Пловдив